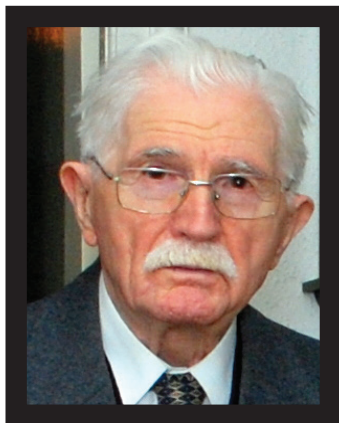

Dr. Szabó István (1919–2017)

2017. december 11-én, 99. életévében röviddel gránitdiplomája személyes átvétele után meghalt DR. SZABÓ ISTVÁN, az Országos Állategészségügyi Intézet örökös igazgatóhelyettese, címzetes egyetemi tanár, mindannyiunk „Pista bácsija”. Türelmemmel viselt, hosszan tartó betegeskedés után távozott körünkből.

SZABÓ ISTVÁN 1919. március 24-én a Vas megyei Szakonyban született. A kisbirtokos szülei 5 gyermeket neveltek fel. Elemi iskoláit szülőfalujában, a középiskolát a Soproni Evangélikus Líceumban végezte. Itt érettségizett 1937-ben. Még ugyanebben az évben beiratkozott a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Karának Állatorvosi Osztályára. 1942-ben szerzett állatorvosi diplomát. A doktori címet az Egyetem Sebészeti és Szemészeti Klinikáján „A velőüreg szegecselese” című értekezése alapján summa cum laude minősítéssel 1943-ban kapta meg. DR. GUOTH Gy. ENDRE meghívására került az Egyetem Sebészeti Tanszékére, ahol megszakításokkal gyakornoki, majd tanársegédi beosztásban közel négy évig dolgozott. Közben, csaknem három évig tényleges katonai szolgálatát teljesítette. 1948-ban „politikai alkalmatlansága” indoklással az egyetemről eltávolították. Akkori lelkivilágát jelzi a valamelyik írásában olvasható HEMINGWAY-idézet:

„Emberi törvény kibírni mindent,
S menni mindig tovább,
Még akkor is ha nem élnek
Már benned remények és csodák.”

Ezt követően egy ideig gyakorló állatorvos volt, majd 1949-ben végleges és egyedüli munkahelyére, az Országos Állategészségügyi Intézetbe helyezték. Az új szakterületet nehezen szokta meg, később azonban megszerette a diagnosztikai munkát. Az intézetben szakállatorvosként, a Kórbonctani Osztály vezetőjeként, majd 1956-tól nyugdíjba vonulásáig, 28 éven át az intézet igazgatóhelyetteseként dolgozott. Kapcsolata az intézettel nyugdíjba menetele után sem szűnt meg. Fizetés nélküli szaktanácsadóként segítette volt munkatársait tudományos dolgozataik, disszertáci-

ók írásában. Szakmai és szaknyelvi tanácsai egyaránt értékesek voltak. Munkatársai nem véletlenül nevezték „nyelvpurifikátornak”. Büszke volt arra, hogy fiatal kollégáit abban a szobában fogadhatta, amely MANNINGER professzornak, az intézet alapító igazgatójának a bútoraival van berendezve.

A ma már hihetetlen nagyszámú vizsgálati anyag rutindiagnosztikai feldolgozása mellett tudományos tevékenysége is kiemelkedő. Önállóan vagy társszerzőkkel körülbelül száz közleménye jelent meg. Több betegség első hazai leírója. Teljesség nélkül említek meg néhányat: a sertés ödémabetegsége, gastrooesophagealis gyomorfekélye, a fertőző elhalásos bélgyulladás, juhban a *Cl. perfringens* C-típus okozta enterotoxemia (a struck), szarvasmarhában a *Vibrio foetus* okozta vetélés.

SZENT-IVÁNYI TAMÁSSAL a világon elsőként tisztázták, hogy a malacok fertőző, elhalásos bélgyulladását a *Cl. perfringens* C-típusa okozza. A vemhes kocák aktív immunizálására – és ezzel az újszülött malacok kolosztrális megvédésére – alkalmas csapadékos ana-kultúrát tartalmazó vakcinát és antitoxikus savót állítottak elő. A Phylaxia mindkét készítményt évtizedekig forgalmazta. Az ödémabetegség leírását követően részletesen foglalkozott annak kóroktanáival. Bebizonyította, hogy azt meghatározott szerotípusba tartozó, többségében hemolizáló colibaktériumok idézik elő. Vizsgálatai eredményét 1967-ben „A sertés *Escherichia coli* okozta betegségei” című disszertációjában foglalta össze. A disszertáció megvédésével elnyerte az állatorvostudományok kandidátusa fokozatot. Számára a legnagyobb szakmai kihívást az 1984-ben megjelent „Sertésbetegségek” című könyv szerkesztése és főbb fejezeteinek megírása jelentette. A könyv értékét jelzi, hogy még ma – megjelenése után 33 évvel – is az egyik leghasznosabb kézikönyv. Állatorvos-történeti szempontból is értékes „Az állategészségügyi intézetek története dokumentumokban” címen, ORBÁN ÉVA segítségével összeállított munkája. Ennek alapját az általa szerkesztett intézeti évkönyvek adatai és személyes emlékei képezték.

Mindig szívesen foglalkozott a fiatalokkal. Több mint 10 éven át vezette a szigorló állatorvosok intézeti gyakorlatát. Főleg differenciáldiagnosztikai összefoglalói voltak élvezetesek. A kórbonctani diagnosztika fontosságát a hallgatókkal annyira megértette, hogy közülük többen – már mint gyakorló állatorvosok – a téli idő-

szakban (amikor kevesebb munkájuk volt) visszajártak az intézetbe kórbonctani ismereteiket bővíteni.

Szerencsés embernek vallotta magát. Szerencsés volt, mondta, mert sorsa olyan szakterületre kényszerítette, amit megszeretett. Munkája során kiváló emberi magatartású egyéniségét, viselkedését, jó irányba alakító, szakismereteit bővítő szakemberekkel dolgozott. Szaknyelvi igényességét GUOTH Gy. ENDRE professzornak, pályáján elindító első mentorának köszönheti. Az intézeti diagnosztikai munka módszereit CSONTOS JÓZSEFTŐL sajátította el. Helyszíni vizsgálatokon többször volt lehetősége segídezni MANNINGER, MÓCSY, KÖVES professzoroknak. Kutató szemlélete kialakításában SZENT-IVÁNYI TAMÁS volt meghatározó. Legjobb barátjának, KOJNOK JÁNOS évfolyamtársát, szakmai barátainak HAJDÚ GUSZTÁVOT, ÁLDÁSY PÁLT, ZSIGMOND LÁSZLÓT tekintette.

Nem volt haragtartó. Azoknak is megbocsájtott, akik egyetemi karrierjét kettétörték. Vidámabb perceiben még azt is mondta, hogy tulajdonképpen jót tettek vele, mert nagyon jó szakterületre kényszerítették.

Igazgatóhelyettesként öt igazgató mellett dolgozott. Örömeire szolgált, hogy „csak szakmai” feladatokat kellett ellátnia. Mindvégig az intézetek szakmai tevékenységét és fejlődését biztosította. Nem volt nagyratörő. Sosem akart igazgató lenni. Amikor az Állami Oltóanyag-ellenőrző Intézet igazgatói állásának betöltésére ajánlatot kapott, megköszönte és elutasította. Évente megszervezte és személyesen irányította, az ún. diagnosztikai tapasztalatcseréket. A kórbonctani-kórszövettani elváltozásokra és a kórok kimutatására alapozott „diagnosztikai iskolát” teremtett.

Szakmai felkészültsége alapján számos kandidátusi és doktori értekezés opponense, bíráló bizottságának tagja volt. Tagja volt ezen kívül az Állatorvostudományi Bizottságnak, a TMB Állattenyésztési Szakbizottságnak, a MAE Állatorvosok Társasága Sertésegészségügyi Szakosztályának pedig több mint tíz éven át elnöke, majd tiszteletbeli elnöke. Elégedett ember volt. Úgy

érezte, hogy munkája alapján felettesei megbecsülik. Kisebbségi kitüntetésein kívül 2000-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét. Legnagyobb elismerésnek szinte az egyetemről történt eltávolítása rehabilitációjának tekintette az 1977-ben megkapott egyetemi tanári címet.

Amikor életpályájáról beszélt, minden alkalommal kihangsúlyozta, hogy a családjá, felesége, gyermekei segítsége, együttérzése, türelme nélkül nem lehetett volna sikeres szakember. Apja pályáját követve, lánya állatorvos, fia pedig agrármérnök (állattenyésztő) lett.

Utolsó éveiben PISTA bácsi fizikai állapota fokozatosan romlott, szellemi frissességét azonban mindvégig megtartotta, minden érdekelte. Amikor csak tehetett, elment egyetemünk Baráti Társasága (első elnöke volt) rendezvényeire. Amikor ennek már nem tudott eleget tenni, az ott elhangzott előadásokról beszámolókat kért.

Az utolsó időszakban, mintha érezte volna a „beteljesedést”, – segítséggel – elhunyt családtagjai és barátai sírját sorra látogatta, elbúcsúzott.

2017. december 11-én reggelijét még elfogyasztotta, és pihenő székében, mintha a BÁNDY PÁL kollégánk által megfestett portréján, fotelben olvasó idős ember lenne, csendesesen elszenderült, és visszaadta lelkét Teremtőjének. Vele kidőlt egy dúsan termő gyümölcsfa. Szétszóródott magvai azonban csemetévé, fává érlelődtek és őrzik szellemiségét.

Volt munkatársai, tanítványai PISTA bácsi születésének 99. évfordulóján, emlékfát szándékoznak ültetni az Állategészségügyi Intézet parkjában.

Kedves PISTA Bátyám! Tanítványaid, barátaid nevében búcsúzom Tőled, életünk végéig emlékezni fogunk Rád, nyugodj békében!

Süveges Tibor